

Εισήγηση της Ομάδας Εργασίας για τα Άτομα με Αναπηρία

Οι ακόλουθες προτάσεις βασίζονται κυρίως στις απαιτήσεις της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, η οποία κυρώθηκε από την Ελληνική Βουλή με τον ν. 4074/2012, στα Γενικά Σχόλια της, στη νέα Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 2021-2030, στις Τελικές Παρατηρήσεις και Συστάσεις της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, στην αρχική έκθεση της Ελλάδος για την εφαρμογή της Σύμβασης και στις διεθνείς καλές πρακτικές.

Στόχος είναι η Περιφέρεια Θεσσαλίας να αποτελέσει παράδειγμα και να δείξει τον δρόμο για την ουσιαστική ενσωμάτωση των ατόμων με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και των οικογενειών τους, αλλά και την πλήρη αναγνώριση και περιφρούρηση των θεμελιωδών ανθρωπίνων και συνταγματικά κατοχυρωμένων δικαιωμάτων τους, ανεξάρτητα από την κατηγορία και τη βαρύτητα της αναπηρίας, την ηλικία, το φύλο, την οικογενειακή ή κοινωνικοοικονομική κατάσταση, την καταγωγή κ.λπ.

Τι σημαίνει συμπερίληψη στην κοινωνία: Η δυνατότητα, που πρέπει να δίνεται σε κάθε άνθρωπο, να έχει μια συνηθισμένη καθημερινότητα, στην κοινωνία όπου ζει. Να δραστηριοποιείται σε αυτή επαγγελματικά, να συνεκπαιδεύεται, να συμμετέχει ενεργά στις κοινές δραστηριότητες, στην πολιτιστική, πολιτική ή αθλητική της ζωή, να συνάπτει διαπροσωπικές σχέσεις, να κινείται ανεμπόδιστα στο δομημένο περιβάλλον, να έχει πρόσβαση στην ενημέρωση. Από τα παραπάνω γίνεται σαφές πως **η συμπερίληψη δεν μπορεί να επιτευχθεί με τον διαχωρισμό**, καθώς ο διαχωρισμός ως πρακτική έχει δοκιμαστεί και έχει αποτύχει. Τα εργαλεία επίτευξης αυτού του στόχου για κάθε άτομο με αναπηρία ξεχωριστά υπάρχουν ήδη και θα αντληθούν από τους Ευρωπαίους Εταίρους μας. Η Περιφέρεια Θεσσαλίας θα στηρίξει την ανάπτυξη, υλοποίηση και ομαλή λειτουργία των πρόσθετων υπηρεσιών και του καθολικού σχεδιασμού, στον βαθμό της αρμοδιότητάς της, και όπου δεν έχει αρμοδιότητα θα εξασφαλίσει ένα γενικότερο προπαρασκευαστικό πλαίσιο που να ευνοεί την στροφή προς τις διεθνείς επιταγές.

Συνοπτικά τα προβλήματα των ατόμων με αναπηρία: Σύμφωνα με το κοινωνικό μοντέλο, η αναπηρία είναι μια κοινωνική κατασκευή, απορρέει από τον μη συμπεριληπτικό ως και απαγορευτικό τρόπο που έχει δομηθεί η κοινωνία, χωρίς να λαμβάνει υπόψη την ανθρώπινη ποικιλομορφία. Τα άτομα με αναπηρία ως εμποδιζόμενη ομάδα αποκλείονται λόγω της έλλειψης προσβασιμότητας με την έννοια του τεχνικού χαρακτηριστικού της προσπελασιμότητας στο δομημένο (κτίρια), φυσικό (δάση) και ηλεκτρονικό (ιστοσελίδες, ψηφιακές εφαρμογές) περιβάλλον, στις μεταφορές και επικοινωνίες καθώς και στις υπηρεσίες και τα αγαθά, αλλά και λόγω της έλλειψης της πρόσβασης με την έννοια του δικαιώματος συμμετοχής σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής.

Τρόπος Αντιμετώπισης: Το προαναφερθέν πρόβλημα έχει πολλές εκφάνσεις, και θα αναφερθούμε επιμέρους σε αυτές, αλλά η ρίζα του είναι μία, η έλλειψη της πραγματικής καθημερινής και ισότιμης αλληλεπίδρασης των ατόμων με αναπηρία με την κοινωνία. Συνεπώς οι προτάσεις της Εισήγησης θα επικεντρωθούν στην προώθηση αυτής της αλληλεπίδρασης, μέσω της δημιουργίας κατάλληλων συνθηκών με βάση τον συγκερασμό των κατευθύνσεων που περιέχονται στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, στη νέα Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 2021-2030 και στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, προάγοντας την ανεξάρτητη διαβίωση και

την αποϊδρυματοποίηση. Αυτή η στρατηγική θα επιχειρήσει να «μετακινήσει» κάθε ειδική παροχή, που σήμερα είναι διαθέσιμη σε ειδικούς χώρους ή με ειδικές διευθετήσεις στην καθημερινότητα των ατόμων με αναπηρία καθώς διαβιούν μέσα στην κοινότητα.

Επιμέρους προτάσεις:

1. Προσβασιμότητα

Η προσβασιμότητα του δομημένου περιβάλλοντος είναι κάτι που ορίζει με κάθε λεπτομέρεια η ελληνική νομοθεσία εδώ και πολλές δεκαετίες. Παρ' όλα αυτά βλέπουμε πως στην πράξη δεν υφίσταται κι αυτό γιατί δεν υπάρχει πιστοποίηση, ακόμη και σε νέα έργα που έχουν παραληφθεί στα πλαίσια της περιφέρειας. Επειδή θεωρούμε αδύνατο να γίνουν οι έλεγχοι, ώστε να γίνουν οι κατάλληλες παρεμβάσεις, θα ήταν χρήσιμη η ύπαρξη μιας ηλεκτρονικής πύλης, στην ιστοσελίδα της Περιφέρειας, που οι πολίτες να μπορούν να αναφέρουν συγκεκριμένα το που υπάρχουν αυτές οι ελλείψεις ή παραβάσεις, με την προϋπόθεση πως θα ελέγχονται και θα ανακατασκευάζονται άμεσα με ήδη ορισμένη εκ των προτέρων χρηματοδότηση. Αυτό αφορά τους δρόμους, τα πεζοδρόμια αλλά και όλα τα δημόσια κτίρια. Επιπλέον απαιτείται η τοποθέτηση φωτεινών σηματοδοτών με ηχητική σήμανση για ανθρώπους με μειωμένη όραση.

Η πρόσβαση στην πληροφορία. Κάθε πληροφορία (ακόμα και όσες δεν σχετίζονται με την αναπηρία) αναρτημένη σε ιστοσελίδες της Περιφέρειας, των δικών της οργανισμών και των Δήμων της πρέπει να γίνει προσβάσιμη σε ανθρώπους με αισθητηριακές ή νοητικές/ αναπτυξιακές βλάβες. Επίσης θα μπορούσε να επιδοτηθεί από την Περιφέρεια η ψηφιακή προσβασιμότητα τοπικών οργανισμών κοινωφελούς χαρακτήρα που απευθύνονται σε άτομα με αναπηρία και έχουν μεγάλη επισκεψιμότητα.

Οι υπηρεσίες της περιφέρειας, εκτός της φυσικής προσβασιμότητας που πρέπει να έχουν, πρέπει επιπλέον να διευκολύνουν τη συναλλαγή για το κοινό με αισθητηριακή, νοητική, αναπτυξιακή, ψυχική αναπηρία, μέσω της τεχνολογίας, μέσω κατάρτισης του προσωπικού σε τρόπους προσέγγισης και εξυπηρέτησης των ατόμων με αναπηρία ανά κατηγορία αναπηρίας ή μέσω κατάλληλου προσωπικού σε κομβικές τουλάχιστον υπηρεσίες π.χ. πρόσληψη υπαλλήλων με πτυχίο νοηματικής.

Προσβασιμότητα των μέσων μαζικής μεταφοράς. Ένας χρήστης αναπηρικού αμαξιδίου δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει τα υπεραστικά λεωφορεία ενώ μπορεί να χρησιμοποιήσει το τρένο για ελάχιστες διαδρομές. Προτείνουμε η Περιφέρεια σε συνεργασία με τα ΚΤΕΛ και τον ΤΡΑΙΝΟΣΕ, επιδοτώντας ακόμη και την αγορά προσβάσιμων λεωφορείων ή την διαμόρφωση των αποβάθρων, να εξασφαλίσει τουλάχιστον έναν τρόπο μετακίνησης μεταξύ των πόλεων και των χωριών της για τους πολίτες με κινητικές αναπηρίες και μόνο όπου αυτό δεν είναι εφικτό να έχει ειδικά αυτοκίνητα που να είναι διαθέσιμα στις ώρες που θα ήταν τα μέσα μαζικής μεταφοράς. Για τα Αστικά Λεωφορεία οφείλει να προβεί σε έλεγχο της λειτουργικότητας των ραμπών και των στάσεων τους, ενώ παράλληλα οι πολίτες να μπορούν να αναφέρουν τα προβλήματα μέσω της προαναφερθείσας ηλεκτρονικής πύλης.

Πρέπει επιπλέον να διευκολύνεται η μετακίνηση του κοινού με αισθητηριακή, νοητική, αναπτυξιακή, ψυχική αναπηρία, μέσω κατάρτισης του προσωπικού των ΜΜΜ σε τρόπους προσέγγισης και εξυπηρέτησης των ατόμων με αναπηρία ανά κατηγορία αναπηρίας (πχ των οδηγών).

Προσβασιμότητα των ιδιωτών. Επιδοτήσεις μπορούν να δοθούν και σε επιχειρηματίες για να καταστήσουν τις επιχειρήσεις τους πραγματικά προσβάσιμες κι όχι μόνο τυπικά για τη χρηματοδότηση. Η πύλη αναφοράς της έλλειψης προσβασιμότητας μπορεί να επεκταθεί και για ιδιώτες. Σημαντική έλλειψη προσβασιμότητας έχουν τα τουριστικά καταλύματα της

περιφέρειας, ακόμα κι αυτά που έχουν τυπικά χαρακτηριστεί προσβάσιμα αλλά δεν πληρούν καμία προδιαγραφή, θα μπορούσαν να επιδοτηθούν και στο τέλος των εργασιών να γίνει ουσιαστικός έλεγχος. Αυτά τα μέτρα δε θα έχουν μόνο ως αποτέλεσμα την επίσκεψη των ατόμων με αναπηρία σε αυτές τις επιχειρήσεις και την αλληλεπίδραση, αλλά θα αυξάνουν και την πιθανότητα πρόσληψης ενός ατόμου με αναπηρία σε μια τέτοια επιχείρηση αφού πρακτικά θα μπορεί να κινηθεί στους χώρους της.

Τέλος, προσοχή πρέπει να δοθεί στην αλυσίδα της προσβασιμότητας, ώστε να μην καθίσταται μεμονωμένα προσβάσιμος ένας χώρος ή κάποια σημεία αυτού του χώρου, αλλά και η διαδρομή προς αυτόν τον χώρο, η στάθμευση εκεί κ.λπ.

2. Απασχόληση

Η απασχόληση είναι το κυριότερο μέσο κοινωνικής ένταξης, με το ποσοστό ανεργίας στα άτομα με αναπηρία να είναι σημαντικά υψηλότερο από τον γενικό πληθυσμό και ειδικά το ποσοστό των άνεργων γυναικών με αναπηρία. Υπάρχουν ήδη ειδικά προγράμματα απασχόλησης που συνδέουν τα άτομα με αναπηρία κυρίως με τον δημόσιο τομέα αλλά εκ του αποτελέσματος είναι ανεπαρκή. Με την πεποίθηση πως υπάρχει η κατάλληλη θέση εργασίας για τον καθένα, πρέπει να υπάρξει επαγγελματικός προσανατολισμός από την ΔΥΠΑ (πρώην ΟΑΕΔ) ή σχετικές υπηρεσίες της Περιφέρειας. Για το κάθε ανάπηρο άτομο ξεχωριστά, που επιθυμεί να εργαστεί, να εκπονηθεί από εργασιακό σύμβουλο ατομικό πλάνο. Κρίνεται σκόπιμο οι ειδικοί που θα προσφέρουν αυτή την υπηρεσία να έχουν πριν εκπαιδευτεί- ενημερωθεί στα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι διαφορετικές κατηγορίες ατόμων με αναπηρία, στους καλύτερους τρόπους εξυπηρέτησής τους, στα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία που έχουν εργασιακή εμπειρία (προτείνεται μέσω Β/θμίων και Γ/θμίων αναπηρικών οργανώσεων όπως η ΠΟΜΑμεΑΘ και η ΕΣΑμεΑ) και από εργατολόγους, ως προς τα δικαιώματα των ανάπηρων εργαζόμενων. Στα πλαίσια του επαγγελματικού προσανατολισμού μπορεί να παρασχεθεί και συμβουλευτική ομοτίμων από άτομα με αναπηρία που έχουν εργασιακή εμπειρία.

Οι επιχειρήσεις που προσλαμβάνουν άτομα με αναπηρία ή που προτίθενται, πρέπει να επιδοτηθούν για την παροχή εύλογων προσαρμογών ή για την αγορά τεχνολογίας που κρίνεται ότι θα διευκολύνει στην εργασία του συγκεκριμένο υπάλληλο με αναπηρία. Αυτές οι επιχειρήσεις μπορούν να έχουν και εκπτώσεις σε δημοτικά τέλη ως κίνητρο. Τα ίδια πρέπει να ισχύουν και για την επιχειρηματικότητα των ίδιων των ατόμων με αναπηρία. Όταν διοργανώνεται ημέρα καριέρας πρέπει να μπαίνει και ο παράγοντας της αναπηρίας στα πλαίσια της ίδιας εκδήλωσης, ώστε να έρθουν σε επαφή τα άνεργα ανάπηρα άτομα με την ανοιχτή αγορά εργασίας.

Με δεδομένη τη στέρηση της δικαιοπρακτικής ικανότητας των ατόμων με νοητική και ψυχοκοινωνική αναπηρία, και έως ότου αυτό το νομοθετικό πλαίσιο αλλάξει και στη χώρα μας, ο μόνος τρόπος απασχόλησής τους είναι η θέσπιση της υποστηριζόμενης εργασίας.

3. Συνεκπαίδευση

Το πρόβλημα της έλλειψης συνεκπαίδευσης κι ο διαχωρισμός των ανάπηρων μαθητών, δεν μπορεί δυστυχώς να αντιμετωπιστεί ριζικά στο επίπεδο της Περιφέρειας αλλά είναι θέμα της κεντρικής διοίκησης της χώρας. Αυτά που μπορεί να κάνει η περιφέρεια είναι:

Να εξασφαλίσει τη φυσική προσβασιμότητα σε όλες τις μονάδες εκπαίδευσης όλων των βαθμίδων, δημοσίων και ιδιωτικών.

Να ενισχύσει την ισότιμη συμμετοχή σε κάθε εκπαιδευτική διαδικασία -αρχής γενομένης από τους βρεφονηπιακούς σταθμούς- κι όχι μόνο σε δομές ειδικής αγωγής μέσω κατάλληλα καταρτισμένου προσωπικού και εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής. Να υλοποιείται η φιλοξενία

κατά προτεραιότητα σε βρεφονηπιακούς σταθμούς των Δήμων, νηπίων με Αναπηρία με εξειδικευμένο συνοδό που προσλαμβάνει ο Δήμος (ΥΑ 41087/ΦΕΚ Β 4249/5-12-17 άρθρο 1.3) Να επιδοτήσει την αγορά τεχνολογικού εξοπλισμού σε όλες τις εκπαιδευτικές μονάδες, που θα συντελούσε στην ισότιμη συνεκπαίδευση αναπήρων και μη αναπήρων μαθητών.

Αυτά πρέπει να ισχύσουν και για τις μονάδες επαγγελματικής κατάρτισης, ξεκινώντας από τις σχολές μαθητείας της ΔΥΠΑ(πρώην ΟΑΕΔ).

Να εξασφαλίσει τη δωρεάν προσβάσιμη μετακίνηση των ανάπηρων μαθητών κάθε βαθμίδα όπως προβλέπεται στην ΥΑ 50025/ΦΕΚ 4217/26-9-2018 με ίδια μέσα της Περιφέρειας (Κεφάλαιο Α) ή με δημόσια σύμβαση υπηρεσιών με ΕΔΧ (ΤΑΧΙ) (Κεφάλαιο Β άρθρο 1) ή με επιδότηση των μαθητών (άρθρο 3). Στις περιπτώσεις σύναψης δημόσιων συμβάσεων υπηρεσιών να υιοθετούνται διαδικασίες ελέγχου και προέγκρισης των προϋποθέσεων σύναψης συμβάσεων ιδιαίτερα όσον αφορά την ύπαρξη και καταλληλότητα συνοδών στα μεταφορικά μέσα ΕΔΧ (ΤΑΧΙ) .

Σε περιπτώσεις έλλειψης παράλληλης στήριξης ή ειδικού βοηθητικού προσωπικού που έχει εισηγηθεί και εγκριθεί από το αρμόδιο όργανα ΚΕΔΑΣΥ, για μικρά ή μεγάλα διαστήματα, που ως τώρα το καλύπτουν οι γονείς των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες με δικά τους μέσα, να επιδοτείται το κόστος αυτό από την Περιφέρεια.

Στην μεταδευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση, πρέπει να επιδοτείται η πρόσληψη προσωπικών βοηθών κατά προτεραιότητα από όσους ανάπηρους σπουδαστές/φοιτητές το χρειάζονται.

Να επιδοτήσει τη προσβασιμότητα διαμερισμάτων προς ενοικίαση για φοιτητές με αναπηρία, σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο και το ΑΤΕΙ Θεσσαλίας.

Με γνώμονα το ότι η συντριπτική πλειοψηφία των φοιτητών με κινητική αναπηρία προτιμάει τις σχολές κοινωνικών, πολιτικών, οικονομικών επιστημών, και το ότι η φοίτησή τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση συντελεί σημαντικά στην κοινωνική ενσωμάτωσή τους, θα ήταν χρήσιμο η Περιφέρεια να διερευνήσει σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας το ενδεχόμενο λειτουργίας τμημάτων αυτών των σχολών σε κάθε πρωτεύουσα των περιφερειακών ενοτήτων της.

Περαιτέρω σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας να διερευνηθεί ο αριθμός των φοιτητών με Αναπηρία ανά σχολή και πόλη, ώστε να γίνει καταγραφή των προτιμήσεων των σχολών από φοιτητές όλων των κατηγοριών Αναπηρίας. Τα στοιχεία αυτά δύνανται στην συνέχεια να αξιοποιηθούν για την δημιουργία - μέσω συνεργιών της Περιφέρειας και του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας - συνθηκών που αφορούν : α) τη φυσική προσβασιμότητα των χώρων και των κτιρίων, β) την πρόσβαση στην εκπαιδευτική διαδικασία και τις λοιπές εκπαιδευτικές δραστηριότητες, γ) την ηλεκτρονική προσβασιμότητα, δ) την υποστήριξη της ένταξης στην αγορά εργασίας και στην αυτόνομη διαβίωση των φοιτητών, ε) την ισότιμη συμμετοχή στην εν γένει ακαδημαϊκή ζωή.

4. Αθλητισμός, πολιτισμός, δημιουργικότητα, ψυχαγωγία

Ως λογική εδώ παραμένει η συνύπαρξη κι όχι η δημιουργία ειδικών δραστηριοτήτων ή χώρων για άτομα με αναπηρία που συντελούν στην γκετοποίηση.

Επιδότηση των ήδη υπαρχόντων χώρων άθλησης/πολιτισμού/ψυχαγωγίας δημόσιων και ιδιωτικών για την προσβασιμότητα τους (για παράδειγμα, να τοποθετηθεί γερανάκι σε κάθε δημοτικό κολυμβητήριο και να διευρυνθεί ο χρόνος του κοινού έτσι ώστε να μπορούν να χρησιμοποιηθούν και από ανήλικους με αναπηρία).

Να εκπαιδευτούν/ενημερωθούν οι υπεύθυνοι αυτών των χώρων και οι εκπαιδευτές για το ενδεχόμενο συμμετοχής αναπήρων εκπαιδευόμενων. Μέσω σεμιναρίων να γίνει κατάρτιση του προσωπικού σε τρόπους προσέγγισης και εξυπηρέτησης των ατόμων με αναπηρία ανά

κατηγορία αναπηρίας (π.χ. οι εκπαιδευτές της πινακοθήκης Λάρισας για το ενδεχόμενο συμμετοχής ατόμων με αναπηρία στα ανοικτά προς όλους εργαστήρια τους). Να ενισχυθούν οι χώροι με πτυχιούχους ειδικής αγωγής, όπου αυτό κρίνεται σκόπιμο.

Να διερευνάται το ενδεχόμενο μη φιλοξενίας σε δημόσια κτίρια αθλητικών Ομίλων, Συλλόγων και Ενώσεων, ομάδων-εκπαιδευτών που δεν δέχονται άτομα με αναπηρία στα τμήματα τους.

Οι εκδηλώσεις της Περιφέρειας και των Δήμων ή όσες γίνονται υπό την αιγίδα τους πρέπει να είναι προσβάσιμες. Δηλαδή να διενεργούνται σε χώρους προσβάσιμους αλλά να έχει καταστεί και το περιεχόμενο τους προσβάσιμο σε άτομα με αισθητηριακές βλάβες (μετάφραση στη νοηματική, ακουστική περιγραφή), αλλά και φιλικό σε άτομα με νοητικές/αναπτυξιακές βλάβες.

Επειδή ο διαχωρισμός σε τέτοιες δραστηριότητες ήδη υπάρχει και δεν αλλάζει από τη μια μέρα στην άλλη, προτείνουμε η Περιφέρεια Θεσσαλίας να προβεί σε καινοτόμες δράσεις προς την συμπερίληψη, συγκεκριμένα:

Να κατατεθεί αίτημα προς το αρμόδιο Υπ. Εργασίας ώστε να λειτουργούν μεικτές παιδικές κατασκηνώσεις (ενοποιώντας τα κατασκηνωτικά προγράμματα που ήδη υπάρχουν), όπου θα υπάρχει η κατάλληλη προσβασιμότητα, το κατάλληλο προσωπικό αλλά και προσαρμοσμένες δραστηριότητες, ώστε να συμμετέχουν ισότιμα παιδιά με και χωρίς αναπηρία των ίδιων ηλικιών.

Να ενοποιήσει τα ΚΔΑΠ με τα ΚΔΑΠΑμεΑ ώστε τα παιδιά ίδιων ηλικιών να απασχολούνται δημιουργικά στα ίδια προγράμματα στους ίδιους χώρους (για παράδειγμα δεν υπάρχει κανένας λόγος ένα 5χρονο με σύνδρομο Down να κάνει ζωγραφική χωριστά από ένα 5χρονο χωρίς αναπηρία, αυτή η αλληλεπίδραση των παιδιών από πολύ μικρή ηλικία, παιδιών που ούτως ή άλλως είναι γείτονες, θα συντελέσει στην κοινωνική αποδοχή των Ατόμων με Αναπηρία στις νέες γενιές).

Τέλος στα πλαίσια των διαφόρων φεστιβάλ θα μπορούσαν να έρθουν στοχευμένα σε επαφή ήδη διαχωρισμένες ομάδες αθλητικές/καλλιτεχνικές, διάφορες συλλογικότητες, προκειμένου να συνεργαστούν και να αναλάβουν από κοινού δράσεις που γίνονται με την αιγίδα της περιφέρειας.

Να επιβραβεύεται η καινοτομία στη συμπερίληψη, είτε αυτή γίνεται μέσω της τεχνολογίας, είτε ως πρακτική, με ανάδειξη του καινοτόμου φορέα από την Περιφέρεια ή και τη θέσπιση επάθλου ως κίνητρο.

Γενικά ό,τι επιδοτείται από την Περιφέρεια πρέπει να έχει αυτή τη φιλοσοφία.

5. Ανεξάρτητη Διαβίωση και Αποϊδρυματοποίηση

Σύμφωνα με το Γενικό Σχόλιο 5 της Σύμβασης των Δικαιωμάτων των Ατόμων με Αναπηρίες του ΟΗΕ, Ίδρυμα είναι οποιαδήποτε δομή, εντός ή εκτός της κοινότητας, ανοικτή ή κλειστή, μικρή ή μεγάλη (ακόμα κι αν φιλοξενεί μόνο ένα άτομο), στην οποία συντρέχουν μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες καταστάσεις, οι συνθήκες της διαβίωσης έχουν οριστεί από τρίτους κι όχι από τους διαμένοντες σε αυτή, οι διαμένοντες μοιράζονται χωρίς την θέληση τους το ίδιο βοηθητικό προσωπικό, ωθούνται να κάνουν τις ίδιες δραστηριότητες, δεν έχουν επιλέξει τους συγκατοίκους, τον χώρο της διαμονής τους, το προσωπικό.

Επειδή το θέμα της Αποϊδρυματοποίησης αφορά την κεντρική διοίκηση επισημαίνεται η πρωτοβουλία που προσδιορίζεται στη νέα Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 2021-2030 σχετικά με την Ανεξάρτητη διαβίωση και αυτονομία: Τα άτομα με αναπηρία έχουν το δικαίωμα να ζουν ανεξάρτητα και να επιλέγουν πού και με ποιον επιθυμούν να ζήσουν. Για τη στήριξη της ανεξάρτητης διαβίωσης και της ένταξης στην κοινότητα, η Επιτροπή θα αναπτύξει καθοδήγηση και θα δρομολογήσει πρωτοβουλία για τη βελτίωση των κοινωνικών υπηρεσιών για τα άτομα με αναπηρία.

Προτείνουμε την ανάπτυξη εναλλακτικών διαβίωσης στην κοινότητα, όπως ορίζεται και στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης, που παράλληλα θα προωθούν την αποϊδρυματοποίηση και την πρόληψη της ιδρυματοποίησης. Συγκεκριμένα:

Να καταγραφούν πόσα και ποια Άτομα με Αναπηρία δεν ζουν στα σπίτια τους. Να εκπονηθεί για το καθένα ξεχωριστά ένα πλάνο αποϊδρυματοποίησης, δηλαδή να διερευνηθεί το τι χρειάζεται για να ζήσει ανεξάρτητο, π.χ. μια προσβάσιμη κατοικία, μια επιδότηση ενοικίου, μια επιδότηση ανεργίας, εργασία, προσωπικοί βοηθοί, ψυχολογική καθοδήγηση, γενικότερη ενδυνάμωση ή συνδυασμός των παραπάνω ώστε να επιλέγει τις συνθήκες διαβίωσης, τους συνοίκους του, το βοηθητικό προσωπικό. Ακόμα κι αν την αποϊδρυματοποίησή τους δεν την υλοποιήσει η Περιφέρεια, είναι σημαντικό να γνωρίζει τον τρόπο, άρα και τι υπηρεσίες πρέπει να αναπτύξει.

Να επιδοτηθούν οι εναλλακτικές προσβάσιμης κατοικίας. Αν για παράδειγμα ένα άτομο με αναπηρία έχει ήδη μια κατοικία που πρέπει να την καταστήσει προσβάσιμη προκειμένου να μην ιδρυματοποιηθεί ή να αποϊδρυματοποιηθεί.

Να επιδοτείται η ενοικίαση προσβάσιμων κατοικιών ή γενικά η ενοικίαση κατοικίας από άτομα με αναπηρία που δεν χρειάζονται συνθήκες δομικής προσβασιμότητας. Αν υπάρχει έλλειψη προσβάσιμων κατοικιών προς ενοικίαση να επιδοτείται η αναδιαμόρφωση τους.

Δημιουργία Πρότυπης Προσβάσιμης Κατοικίας Εξοπλισμένης. Συνίσταται στη δημιουργία – κατασκευή στην οποία θα εφαρμόζονται όλοι οι όροι και οι σύγχρονες τάσεις προσβασιμότητας. Η εν λόγω Μονάδα θα είναι εξοπλισμένη με τεχνικά βοηθήματα και μηχανισμούς χρηστικούς για προσβάσιμη – ανεμπόδιστη και απρόσκοπτη καθημερινή λειτουργία του ατόμου με αναπηρία εντός του οικιακού περιβάλλοντος. Θετικά αποτελέσματα από την ύπαρξη της ανωτέρω Μονάδας είναι η ενημέρωση και δοκιμή διαφόρων μηχανισμών και βοηθημάτων από τα άτομα με αναπηρία, η ενημέρωση, δοκιμή και πρώτη επαφή με προσβάσιμο οικιστικό χώρο (κατοικία) ατόμων με αναπηρία που πρόσφατα έχουν εισέλθει σ' αυτή, η δοκιμή προσβάσιμων μηχανισμών και τεχνικών βοηθημάτων προκειμένου να αξιολογηθεί η χρηστικότητά τους κατά περίπτωση πριν το άτομο με αναπηρία προβεί στην αγορά και απόκτησή τους. Η κατοικία αυτή δεν προορίζεται για να διαβιούν Άτομα με Αναπηρία σε αυτή αλλά μόνο για να ενημερώνονται και να δοκιμάζουν την σύγχρονη διαθέσιμη υποδομή, τεχνολογία και πρακτικές που μπορούν να διευκολύνουν την καθημερινότητα τους και να μεγιστοποιήσουν τον βαθμό της αυτονομίας τους.

Να επιδοτείται η συλλογική διαβίωση μόνο όταν είναι απόφαση των ίδιων των ανάπηρων συνοικούντων πως θέλουν να διαμείνουν ομαδικά, ακόμη και σε περίπτωση νοητικής / αναπτυξιακής βλάβης πρέπει να διερευνηθεί η βούληση των ίδιων των συνοικούντων.

Να ενισχυθούν τα πλαίσια της πρώιμης παρέμβασης σε οικογένειες με ανάπηρα παιδιά προκειμένου να αποφευχθεί η ιδρυματοποίησή τους, να έχουν οι γονείς αντικειμενική ενημέρωση αλλά και έμπρακτη κρατική υποστήριξη στην ανατροφή του παιδιού τους και κατά την κύηση του.

Να υλοποιηθούν προγράμματα ενδυνάμωσης, ψυχοεκπαίδευσης και υποστήριξης οικογενειών Ατόμων με Αναπηρία, σε συνεργασία με εξειδικευμένους ανά κατηγορία Αναπηρίας Φορείς ΝΠΔΔ και ΝΠΙΔ.

Να υπάρξει δομημένη συμβουλευτική ομοτίμων τόσο για τους γονείς παιδιών με αναπηρία όσο και για τους ενήλικες αναπήρους.

Να εκπαιδευτούν-ενημερωθούν οι κοινωνικοί επιστήμονες που εργάζονται σε θέσεις κλειδιά για την υιοθεσία και την αναδοχή ώστε να μην αποτρέπουν την υιοθεσία/αναδοχή των αναπήρων παιδιών.

Λόγω της μεγάλης καθυστέρησης της παροχής των Προσωπικών Βοηθών, της πιλοτικής εφαρμογής του, του γεγονότος πως η Περιφέρεια Θεσσαλίας φαίνεται πως δεν θα είναι σε

καμία φάση της πιλοτικής Εφαρμογής (στην επόμενη φάση θα είναι Δυτική Μακεδονία, Θράκη και νησιά), που συντελούν στο ότι για τα επόμενα τουλάχιστον τρία χρόνια η περιφέρεια μας δεν θα έχει στην πράξη τέτοια παροχή. Σε συνάρτηση με την ύπαρξη πια νομοθετικού δικαιώματος στην παροχή Προσωπικής Βοήθειας και την ύπαρξη ειδικής χρηματοδότησης στο ΕΣΠΑ για Προσωπικούς Βοηθούς (η οποία χρονικά αρκεί και για την καθυστερημένη ενδεχόμενη καθολική εφαρμογή), η Περιφέρεια Θεσσαλίας μπορεί να εξετάσει τη δυνατότητα να προβεί σε πιλοτική εφαρμογή της παροχής, βασισμένη σε πετυχημένα Ευρωπαϊκά μοντέλα και την ήδη υπάρχουσα ελληνική νομοθεσία, προκειμένου οι ανάπηροι Θεσσαλοί πολίτες να μην είναι ανάπηροι δεύτερης κατηγορίας συγκριτικά με την υπόλοιπη Ελλάδα. Ο Προσωπικός Βοηθός είναι αποδεδειγμένα το μέσο που ενισχύει την κοινωνική ένταξη, αφού το κάθε άτομο θα είναι πια σε θέση με την υποστήριξη των βοηθών του να κυκλοφορεί, να εργάζεται, να σπουδάζει, να συμμετέχει στα κοινά, να ζει ανεξάρτητα στο σπίτι του μόνο ή με την οικογένεια του. Επίσης είναι μέσο αποϊδρυματοποίησης, αλλά και πρόληψης της ιδρυματοποίησης. Η υλοποίηση της παροχής θα συμβεί εύρυθμα και με απόλυτη επιτυχία αφού θα έχει την τεχνική υποστήριξη του Ευρωπαϊκού Δικτύου για την Ανεξάρτητη Διαβίωση.

6. Καταγραφή των Ατόμων με Αναπηρία - Πολιτική Προστασία

Λόγω των αρμοδιοτήτων τους προτείνεται τα Κέντρα Κοινότητας των Δήμων να προβούν σε καταγραφή των Ατόμων με Αναπηρία, αλλά και των ηλικιωμένων (αφού οι περισσότεροι αποκτούν κάποιο είδος βλάβης) και των ιδιαίτερων συνθηκών διαβίωσης τους, καθώς αυτές είναι οι πληθυσμιακές ομάδες που κινδυνεύουν περισσότερο από περιβαλλοντικές καταστροφές. Με δεδομένη την οικολογική κρίση που αυξάνει την συχνότητα και την ένταση τέτοιων φαινομένων, κρίνεται αναγκαία η δημιουργία, σε επίπεδα κοινοτήτων, σχεδίων εκκένωσης και προστασίας για κάθε είδος φυσικής καταστροφής. Η κάθε κοινότητα πρέπει να γνωρίζει εκ των προτέρων ποιο Άτομο με Αναπηρία ή ηλικιωμένο άτομο ζει που, τι είδους βοήθεια θα χρειαστεί, με ποιον τρόπο θα του παρέχουν αυτή τη βοήθεια και ποιος εργαζόμενος ή εθελοντής θα σπεύσει στο καθένα ξεχωριστά. Αυτοί οι εργαζόμενοι ή εθελοντές θα πρέπει να έχουν και την κατάλληλη εκπαίδευση.

Όλες οι παραπάνω προτάσεις δεν είναι απλά επιθυμίες της ομάδας εργασίας μας, αλλά μπορούν να αναλυθούν με ακριβή βήματα υλοποίησης και να υποστηριχθούν εθελοντικά από εμάς ως την πλήρη επίτευξη τους. Είναι λάθος να προβούμε σε προτεραιοποίηση των ανωτέρω προτάσεων καθώς τα Άτομα με Αναπηρία είναι ένα ανομοιογενές σύνολο με αποτέλεσμα κάτι που είναι μείζονος σημασίας για ανθρώπους με ένα τύπο βλάβης και συγκεκριμένες συνθήκες διαβίωσης, να μην αποτελεί καν πρόβλημα για ανθρώπους με διαφορετικό τύπο βλάβης, ή που ζουν σε διαφορετικές συνθήκες. Μέσα από τις απαντήσεις των μελών της ομάδας εργασίας στο ερωτηματολόγιο διαφαίνεται πως η προσβασιμότητα, με διαφορά, θεωρείται το σημαντικότερο ζήτημα, όμως θεωρούμε πως αυτό προέκυψε από το γεγονός πως τα περισσότερα μέλη δεν είναι άτομα με αναπηρία, εμπλέκονται επαγγελματικά με αυτή, και η έλλειψη προσβασιμότητας είναι αυτή που είναι περισσότερο ορατή και πιο εύκολα αντιληπτή στον μέσο άνθρωπο. Είμαστε στη διάθεση σας για κάθε περαιτέρω διευκρίνιση και συνεργασία.

Η Επιστημονική Υπεύθυνη

Ο Συντονιστής

Αντωνία Τρικαλιώτη

Στέφανος Πάικος